

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI, CLUJ-NAPOCA

PEDAGOGIA ȘI MANAGEMENTUL EDUCAȚIEI
Fundamente teoretice și empirice de analiză în
științele educației

REZUMATUL TEZEI DE ABILITARE

CANDIDAT:
Dr. Orțan Florica, prof.,
Universitatea din Oradea

2023

Teza de abilitare cu titlul „Pedagogia și managementul educației. Fundamente Teoretice și empirice de analiză în Științele Educației” este alcătuită ca o sinteză a celor mai importante cercetări științifice desfășurate de prof. univ. dr. Florica Orțan, după finalizarea programului doctoral și a programelor postdoctorale. Cercetările științifice și didactice, cât și rezultatele obținute prezintă direcțiile de interes, dar și direcțiile viitoare de dezvoltare a carierei profesionale. Aceasta din urmă a evoluat la nivel științific, academic și profesional, în baza activității didactice și de cercetare, axată nu doar pe multidisciplinaritate, ci și pe transdisciplinaritate, iar rezultatele s-au concretizat prin studii la nivel universitar și de doctorat, alături de diverse cercetări și publicații pe teme care au abordat subiecte centrale precum pedagogia, educația, teoria și metodologia curriculum-ului, învățarea și implicarea profesorilor și a elevilor în proiectarea și dezvoltarea carierei profesionale, dar și managementul educațional.

Teza de abilitare este împărțită în două secțiuni. Prima secțiune (Secțiunea A) este structurată în jurul direcțiilor principale de interes atât în cercetarea științifică, cât și în activitatea de predare. Prima direcție cuprinde patru capitole, care prezintă aspecte legate de definirea și istoria educației și a pedagogiei, urmată de dezbateră pe tema metodologiei și teoriei curriculumului, care face trecerea către problema învățării și implicarea profesorilor și a elevilor în dezvoltarea carierei, finalizându-se cu subiectul managementului educațional. A doua secțiune (Secțiunea B) prezintă principalele abilități de coordonare a diverselor echipe de cercetare, explicarea și facilitarea învățării și cercetării, alături de gestionarea activităților didactice, atât la nivel universitar, cât și în colaborare cu instituții oficiale din sistemul de educație. Teza se finalizează cu referințele bibliografice utilizate pentru redactarea lucrării.

Secțiunea A este structurată în patru capitole principale. Primul capitol tratează aspecte de bază ale pedagogiei și educației, structurate pe definiții, concepte și caracteristici. Înțelegerea corectă a pedagogiei și educației depinde de modul în care sunt definite, dar și în modul în care sunt analizate. Definițiile presupune o serie de concepte, care nu doar că oferă o imagine mult mai clară a celor doi termeni, dar dovedesc caracterul expansiv și flexibil al termenilor. Cercetarea continuă prin descrierea istorică a dezvoltării științelor educației în cele trei mari perioade relevante pentru teză: perioada interbelică, regimul comunist și regimul post-comunist. Aplecarea asupra pedagogiei nu a fost unitară sau mono-direcțională, ci pluriformă și pluri-direcțională, aspecte ce au conferit, cu limitele de rigoare, caracterul transdisciplinar al pedagogiei. Contemporaneitatea nu rămâne fără provocări, iar concepte și realități precum societatea cunoașterii, globalizarea și diversele strategii europene pentru educației, se prezintă ca oportunități pentru o proiectare și dezvoltare mult mai eficientă și benefică pentru elevi și societate. Domeniul cercetării și inovării sunt un alt punct de reper în studiul științelor educației, elemente ce stau la baza dezvoltării coerente, eficiente și benefice a tuturor structurilor de educație.

Al doilea capitol al tezei se concentrează pe teoria și metodologia curriculumului, pornind de la aspectele sale teoretice, terminologice și conceptuale. Tipologia curriculumului și documentele curriculare sunt un domeniu merit a fi clarificator pentru strategiile și implementările acestora atât la nivel de sistem, cât și la nivel instituție de învățământ. Aspectele teoretice converg sub forma conceptelor de conținut, a criteriilor de selecție și nivelurilor de organizare a conținuturilor. Elementele prezentate anterior constituie pârgurile de integrare curriculară. Factorii determinanți în elaborarea curriculumului sunt prezentați ca elemente de structură în fundamentarea unui curriculum coerent și actual, care, la rândul lor, au un impact real la nivelul aspectelor socio-pedagogice ce țin de posibilitatea reală de angajare a absolvenților în învățământul preuniversitar. În cadrul acestui subcapitol vor fi prezentate aspecte teoretice, diverse metodologii de cercetare, alături de cercetări relevante proprii.

Capitolul al treilea abordează problema învățării și a implicării acestuia pentru studenți și profesori. În acest sens, s-a descris situația învățării, cât și opțiunile profesionale pentru elevi. Domeniul de studiu este vast, motiv pentru care s-a considerat utilă o privire introductivă asupra problematicii educației, a orientării acesteia în ramura științelor educației, după care s-au propus cercetări proprii cu privire la legătura dintre situația de învățare din ultimii ani de liceu și opțiunile profesionale. Rezultatele cercetării s-au axat asupra participării studenților în medii de învățare virtuală și pe atitudinile lor cu privire la programele educaționale interculturale. Cercetarea a continuat prin analizarea perspectivelor profesorilor asupra predării online, dar și prin reprezentarea percepțiilor studenților cu privire la personalul didactic.

În capitolul al patrulea a fost analizată problema managementului educațional pornind de la utilitatea plasării în contextul apariției și evoluției managementului, cu specific în domeniul educațional. Cercetarea a analizat și principiile managementului educațional, alături de funcțiile acestuia, ca la final de subcapitol să fie analizat conceptul propriu zis al managementului instituțiilor educaționale. Următorul domeniu analizat a fost managementul universitar, împreună cu dimensiunea sa structurală, pornindu-se de la o perspectivă introductivă și terminând cu rezultatele și discuțiile necesare pentru înțelegerea aspectelor sale fundamentale. Managementul instituțional se află în strânsă legătură cu principiul descentralizării învățământului, având baze teoretico-metodologice, și fiind organizat în jurul mai multor stiluri de conducere, care impun schimbări la nivel organizațional, în diverse niveluri de conducere. Ultimul subcapitol este dedicat funcției directorului de școală, care îndeplinește, totodată, și funcția de manager.

În capitolul al cincilea se prezintă planul de dezvoltare, împreună cu direcțiile de cercetare pentru viitor. Reperle de cercetare din ultimii ani au fost pedagogia, curriculum și managementul educațional. În viitor, cercetarea academică se va concentra pe subiecte precum teorii și modele în psihologia învățării și științele educației; strategii, metode și tehnici de instruire și evaluare; curriculum și instituții școlare; managementul școlii și politici educative; digitalizarea educației și industriile mass-media și istoria educației și pedagogie comparată. În cadrul cercetărilor doctorale accentul va fi pus pe îmbunătățirea rezultatelor învățării pentru elevi și studenți; pe aprofundarea cercetării în domeniul strategiilor și tehnicilor de instruire și evaluare; pe studierea schimbărilor socio-economice și politice, care afectează în mod direct sistemul educațional; pe modalități eficiente de implementare a politicilor educaționale; pe identificarea factorilor care conduc la formarea unui spirit critic eficient în identificarea rolului pe care îl are mass-media în educație; identificarea procedurilor, metodologiilor și implementării diverselor teorii educaționale, atât la nivel local, cât și la nivel regional, precum și pe analiza efectelor acestora pe termen lung.

În secțiunea B este descrisă evoluția și planul de dezvoltare al carierei profesionale. Activitatea academică a ultimilor ani s-a axat pe activități de predare și cercetare de specialitate, publicarea rezultatelor cercetării sub formă de cărți și articole, coordonarea activității de cercetare a studenților, masteranzilor și a cadrelor didactice de la DPPD. Totodată am participat în cercetări întreprinse prin proiecte de dezvoltare, am coordonat o serie de volume colective, am recenzat publicații științifice. Activitatea didactică s-a desfășurat prin predarea unor cursuri din aria științelor educației, precum pedagogie, management educațional, curriculum, e-learning, blended learning și m-learning, prin utilizarea atât a mijloacelor clasice, cât și a celor moderne. Activitatea academică s-a realizat și prin ocuparea diverselor funcții, precum director al DPPD, membru al Centrului de excelență și managementul universitar al calității, membru al corpului auditorilor interni ai Universității din Oradea și membru al Consiliului de monitorizare, coordonare și îndrumare metodologică, membru al Asociației Române de Cercetare în Educație,

membru al Academiei de Științe din Budapesta și membru al Consiliului General al Institutului Român pentru Drepturile Omului. Activitatea academică s-a concentrat și pe calitatea de membru în comitete științifice ale unor conferințe naționale, keynote speaker în cadrul diverselor conferințe internaționale și recenzor în cadrul platformei MDPI. Activitatea academică a întreprins aspecte legate de consultanță și coordonare a lucrărilor metodic-științifice pentru obținerea gradului didactic I, la care s-au adăugat și activități de diseminare și popularizare a importanței activității DPPD în mediul preuniversitar, concretizate prin participarea studenților, masteranzilor și cursanților la programele de formare psihopedagogică și dezvoltare profesională.

Lucrarea de abilitare se finalizează cu o bibliografie organizată în jurul cercetărilor efectuate în domeniile de referință pentru teză. Astfel, lucrările prezentate în bibliografie cuprind cele mai importante repere de cercetare, redactate de la finalizarea studiilor doctorale până în prezent. Lucrările selectate conturează direcțiile de cercetare enunțate anterior, cu scopul de a delimita abilitatea de cercetare în domeniul doctoral pe cele șase direcții enunțate în teză.